

Történelmi pompájú díszülésen ünnepelték a háromszázéves Pázmány-egyetemet.

A kormányzó üdvözlő beszéde a parlament kupolacsarnokában tartott ünnepségen.

(Felvételeink a Képes Pesti Hírlapban).

A Pázmány Péter Tudományegyetem háromszázéves jubileumának ünnepélyes díszülésére a Kuria előcsarnokában gyülekeztek pénteken délelőtt az ünnepségre ideérkezett *külföldi tudósok, magyar egyetemi, közéleti és társadalmi előkelőségek, valamint a küldöttségek*. A Kuria homlokzatát, valamint a parlamentet is zászlódszibe vonták erre az alkalomra, a terep díszruhás rendőrkordon zárta el, amelyen tul sűrű sorokban gyülekezett a közönség.

Féltizenegykor már teljes számban összegyűlekeztek a Kuria előcsarnokában az ünnepség résztvevői és a meghívottak, majd *menetbe sorakoztak és átvonultak a parlamentbe*. A menet élén a Pázmány Péter-egyetem Szűz Mária *fehér lobogóját vitték, utána a piros-fehér-zöld nemzeti lobogót, majd a bajtársi egyesületek következtek zászlóik alatt*. Őket követték a külföldi tudósok talárjaikban, a különböző külföldi és hazai küldöttségek és a meghívott előkelőségek. A menet a parlament orosláncs kapuján vonult föl a kupolacsarnok lépcsőházába, amelynek két oldalán, szoborszerű merevséggel, a parlamenti őrség sorakozott fel, meggyipiros egyenruhájában, darutollas sisakjával, ezüst alabárdjával.

A kupolacsarnok képe.

Fényárban uszák a kupolacsarnok lépcsőháza. A márvány oszlopok, korlátok megsokszorozva verik vissza a villanyfényt, a lépcsőkön vörös futószőnyegek fogják fel a lépcsők zaját. Az érkezőt annyira elbűvöli ez a káprázatos kép, amely szinte templomi fenségű, hogy a fül szinte orgonazengést hall felülről, a kupolacsarnokból, ahol most gyülekeznek az ünnepség résztvevői.

Perccről percre színesebb, pompásabb a kupolacsarnok képe. A kék és arany gótikus kupola alatt, a magyar történelem nagy királyainak szobraival díszített oszlopok között, az elképzelhető legszebb, legméltóságtejtesebb történelmi festmény elevenedik meg, — egy Velasquez ecsetjére méltó kép!

Violaszínek, minden árnyalatban, lángoló vörösek, a bíbor és skarlát ragyogásában, szürkék és kékek, fehérek és égő sárgák, feketék és zöldek, arany és ezüst csillogás... Am ez a színpompá nem a mai idők rikoltó tarkasága, hanem a múlt, a hagyományok visszajáró fénye, — itt minden szín egy-egy nagy eszmény szimbóluma: Egyházé, Nemzeté, Tudományé. A főpapok és egyházfjedelmek viola és bíbor köntöse mellett a magasrangú katonák kék és skarlát egyenruhái, az államférfiak és közéleti előkelőségek ősi magyar pompája: meggyvörös, galambszürke, sötétkék, brokát diszmagyarok nemes prémekekkel, tollakkal, drágaköves antik láncokkal, forgókkal, kardokkal. És a hazai és külföldi tudósok hagyományos egyetemi talárjai, — a németek aranyhímzésű bíborbársony köpenyben és főveggel, az angolok fekete és vörös, világoskék és arany-sárga talárban, egyik-másik hermelinnel díszítve, a debreceni egyetem rektora és dékánjai sulyos szürke prémpalástban, fehér gallérral, kucsmával, mint meg-elevenedett régi magyar csoportkép. Aranyláncok a rektorok, dékánok nyakában. A diplomatákon dus aranyhímzésű frakkok. Köröskörül az egyetemi ifju-

ság, színes lobogók alatt. És mindez a kupola magasságából alázáporozó fehér villanyfényben: felejt-hetetlen történelmi pompa, egy darab feltámadt renaissance-Magyarország, méltó Pázmány emlékéhez és nagy alkotásának dicsőséges multjához, amely a magyar szellemiség legdicsőségesebb századait foglalja magában.

Az előkelőségek gyülekezése.

Féltizenegy után sorra érkeznek a díszülés meghívott vendégei, akik elhelyezkednek kijelölt helyükön. Megérkeznek a kormány tagjai közül *Fabinyi Tihamér* pénzügyminiszter, *Darányi Kálmán* földművelésügyi miniszter, *Bornemisza Géza* iparügyi miniszter, *Winchkler István* kereskedelemügyi miniszter és *Hóman Bálint* kultuszminiszter. Az országgyűlés két házának képviselőiben *Sztranyavszky Sándor* és gróf *Széchenyi Bertalan* elnökök jelentek meg. Az államtitkárok közül *Tahy László*, *Preszly Elemér*, *bárcziházi Bárczy István*, *Tasnády Nagy Antal* és *Petneházy Antal*, bevonulnak a különböző felekezetek püspökei és főpapjai, a főváros képviselőiben *Sipőcz Jenő* főpolgármester és *Szendy Károly* polgármester, valamint a közélet és társadalom minden kiemelkedő egyénisége. Megjelentek a diplomáciai kar tagjai is, akik a számukra fenntartott külön páholyban helyezkednek el. Itt foglal helyet gróf *Bethlen István* is, aki mellett *Mackensen* német követ és *Maugras* francia követ ült.

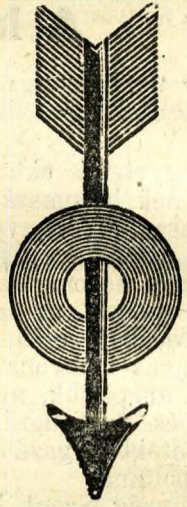
Tizenegy óra előtt néhány perccel megérkezik *Angelo Rotta pápai nuncius*, XI. Pius pápa *képviselőjében*, pár perccel utána pedig talpig bíborban bevonul *Serédi Jusztinián* hercegprímás és *Innitzer* bécsi hercegérsek. Velük egyidőben érkezik *József kir.* herceg, tábornagyi díszruhában és *József Ferenc kir.* herceg vörös diszmagyarban. A királyi hercegek a két bíbornok mellett helyezkednek el, mellettük a pápai nuncius.

Néhány perccel tizenegy óra előtt megérkezik *vitéz nagybányai Horthy Miklósné, két fiával*, akik diszmagyart viselnek. A kormányzó hitvese és két fia abban a páholyban foglalnak helyet, amely előtt a kormányzó részére felállított emelvény és vörös bársony karosszék áll.

Megérkezik a kormányzó.

Pontban tizenegy órakor megérkezik az orosláncos kapu elé *vitéz nagybányai Horthy Miklós* kormányzó gépkocsija. A kapuban *Kornis Gyula* rektor fogadta és üdvözölte a kormányzót, majd megindult a menet a kupolacsarnokba.

A parlamenti őrség parancsnoka haladt elől, utánuk az egyetemi hajduk középkori magyar viseletükben, az egyetem jelvényeit, a sulyos ezüst „gerundi-mokat” emelve, majd egyszerű fekete reverendában, aranyláncsal a nyakában *Kornis Gyula* rektor és a dékánok következtek és utánuk jött a kormányzó tengerügyi díszruhában és szárnysegédjének, *Gerlőczy Cábör* őrnagynak, *Vértessy Sándor* kabinetirodai főnöknek, *Keresztes Fischer Lajos* tábornoknak, a katonai kabinetiroda főnökének kíséretében. A menetet *Ferenczy Tibor* főkapitány zárta be. A kupolacsarnokban *Sztranyavszky Sándor* és gróf *Széchenyi Bertalan*, az országgyűlés két elnöke üdvözölte a kormányzót és kísérte helyére. *Kornis Gyula* rektor az egyetem dékánjaival és a két prorektoral elfoglalta az ünnepi emelvényt.

Sorsdöntően fontos,

hogy az osztálysorsjátéknál mindenki ragaszkodjék pár évig a sorsjegyszámához. Nagyon valószínű, hogy amely számokat nem húzták ki eddig, majd ezután részül a Fortuna istenasszony kegyeiben, mert a szerencse forgandó és változó. Mindenkinek és minden egyes sorsjegynek egyenlő az esélye, azért türelem, kitartás a fődolog. Elmultak azok az idők, mikor a reménységről le lehetett mondani. Senki sem tudja, mit rejteget a jövő! Hátha most fog sikerülni! A lehetőséget, az alkalmát nem szabad eiszalasztani!

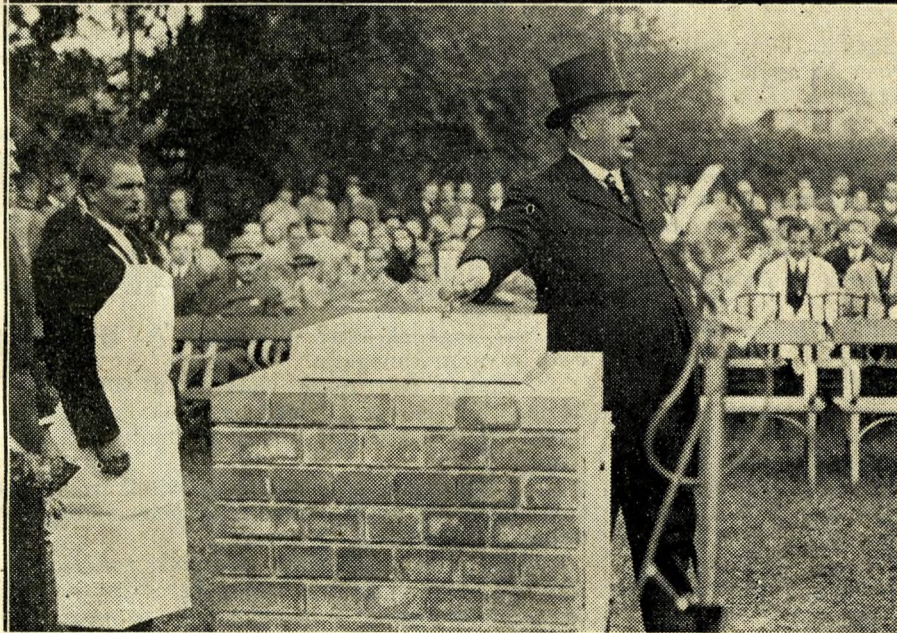
Kornis rektor az Egyetem ünnepének jelentőségéről.

Az elhelyezkedés után felhangzott a Himnusz, amelyet az *Egyetemi Énekkarok* tagjai énekeltek, majd fölállott *Kornis Gyula* és magyar, második részében pedig latin nyelven a következő beszédet mondta:

— A Pázmány Péter Tudományegyetem háromszázéves jubileuma nemcsak az egyetemnek, hanem az egész magyar nemzetnek ünnepe. A kulturnemzetek sorában való létjogosultságot jelenti ez az ünnep és ez az ünneplés a nemzet mai szomorú korszakában is jogos, mert a hajdani nagyság egyik intézményének van szentelve, amelynek tanító- és nevelőmunkája mindig egybeforrott a magyarság magasabb színvonalra való törekvésével és forró nacionalizmusával, valamint az egész emberiség egyetemes érdekeiért harcoló humanizmussal. A nyugati kultúrába való belekapcsolódás és az abban való képviselést jelenti ez az egyetem itt a nyugati civilizáció határán. Az egyetem hivatása szimbolizálja az ezeréves magyar nemzet küldetését, amelynek mindig küzdenie kellett a nyugati civilizáció és a kultura megvédéséért. A magyarság állította meg a tatárok és a törökök özönlését s a magyarság vívta harcát a törökökkel, amikor azok a reformáció harcaiban elgyengült Európa ellen indultak. Ha a magyarság ezt a harcot nem vívja meg, akkor Oxfordban a Koránt tanítanak.

— A török hódoltság alatt alapított egyetem is kivette a maga részét ebből az európai kultura védelmét jelentő harcból és tíz emberöltőn át állta a magyar sors viszontagságait. A nemzet értelmének, akaratának és önbizalmának az ünnepe a mai egyetemi ünnepség, amely a mult iránt érzett kegyeletnek és a jövő reménységének örömnapja.

Hódoló tisztelettel köszöntötte ezután *Kornis* a kormányzót. Szavait lelkes taps fogadta, ugyanugy, mint amikor XI. Pius pápa delegátusát, *Angelo Rotta* pápai nunciust üdvözölte. Az egyházi, katonai és polgári előkelőségekhez intézett üdvözlő szavak után a rektor latinul folytatta beszédét, a világ tudományos életének egybegyűlt reprezentánsai felé.

Baloldali kép: Pénteken délután nagy ünnepség keretében történt meg az állam és a főváros által az egyetemnek adományozott tüdőbeteg-klinika alapkövetétele. Képünk: *Hóman Bálint* kultuszminiszter az első kalapácsütést teszi az alapköre. Jobboldali kép: A Szent István Társulat dísztermében az *Emericana* ünnepélyes külsőségek között tiszteletbeli főprotektorrá avatta *Innitzer Tivadar* bácsi bíboros hercegérseket. Képünk: a hercegérsek beszédet mond. Az első sorban ülnek: *Anna kir.* hercegasszony, *Angelo Rotta* pápai nuncius, báró *Hennet Lipót* osztrák követ és *Szendy Károly* polgármester.

A kormányzó beszéde.

A rektor nagy tetszéssel fogadott beszéde után **Horthy Miklós** kormányzó mondotta a következő beszédet:

— Az egyetemi oktatás kilencszáz éves történetének háromszáz esztendő csupán egy szakasza. Mi magyarok mégis áhitatos lélekkel állunk ősi egyetemünk mellett alapításának háromszáz esztendő fordulóján. Ünnepeljük az egyetemet, mert benne művelődésünk erős támaszát, műveltségünk magas színvonalának biztosítékát látjuk. Ünnepeljük, mert keletkezése, gyarapodása és felvirágzása főlemelő és lesújtó fordulatokban gazdag nemzeti életsorsunk szimbóluma.

Magyarország Szent István óta részese a nyugati keresztény kulturaközösségnek és hosszú századokon át utolsó állomása volt minden nyugati eszmeáramlatnak és szellemi mozgalomnak, minden tudományos és művészi törekvésnek, minden művelődési eszménynek és intézménynek. Így érkezett el hozzánk Párizsból és Bolognából — igen korán — az egyetemi gondolat is, hogy később Nagy Lajos és Mátyás korában állandó otthonra találjon Pécsen, Budán és Pozsonyban. De a magyar sors mostohára fordult és a zord idők vihára a régi világgal együtt ezeket a zsenge egyetemeket is elsöpörte.

Ellenséges támadások, idegen hódítás, politikai, felekezeti, osztályharcok korszaka köszöntött be. Az ország területe széttöredezett. Kormányzatán három hatalom osztozott. Gazdasági élete megbénult. Népe ellenséges táborokra szakadt. A műveltség elhanyaglott s a kiműveletlenül maradt lelkeken kételkedés, lemondás, kétségbeesés lett urrá. A kishitűek már-már minden reményüket veszítve néztek a jövőbe. De akadtak nagy magyarok is, akik nemzetük sorsába vetett rendületlen bizalommal hittek a jobb jövőt és azt a műveltség gyarapításával, a magyar művelődés fejlesztésével igyekeztek megalapozni.

Ezeknek a kimagasló történeti személyiségeknek egyike volt Pázmány Péter esztergomi érsek-primás, ünneplő egyetemünk alapítója. A nagy magyar gondolat és a magyar művelődés lánglelkű harcosa az egyetem alapításával magas műveltségű papok és tanárok nevelését kívánta előmozdítani. De egyeteme hamarosan tulnőtt az eredeti kereten: a magyar művelődés kiapadhatatlan forrásává lett s a magyar tudomány első műhelyének rangjára emelkedett.

Az egyetem a tudományok művelésével és hitben, magyarságban erős nemzedékek nevelésével munkálkodott a magyar feltámadás előkészítésén, majd az újra egybeforrott nemzet életének szellemi megalapozásán. Háromszázados története intő példa nekünk, hogy csüggedésre a legszomorubb korban sem lehet okunk; intő példa, hogy a magyar jövőben hinni és érette küzdeni szent kötelességünk.

Az egyetemet a magyar katolikus egyház főpapja és harcos vezére alapította. Az Alma Mater mégis mindenkor nyitva állt minden hitfelekezeti fiának, hogy ott tanulva szerezzék meg és ott tanítva oszto-gassa a tudás kincseit. Világhírű tudósokat adott az egyetem nemzetünknek és egytől sem kérdezte meg, honnét jött, népünk mely rétegéből, felekezetéből, nemzetiségéből. A magyar állampolgárt egyformán megbecsülve tett tanúságot az összefogás erejéről és nemzeti értékéről.

Az egyetemet magyar főúr, a magyar irodalom, nyelv és szónoklat nagymestere alapította; az egyetem tudósai magyar ideálok és törekvések katonái. De az egyetem megtalálta a tudományok nemzetközi világába vezető utat is. Megalapozója és előkészítője volt a művelt nemzetek szellemi érintkezését tudatosan előmozdító modern kulturpolitikánknak. Egyetemünknek erről a nemzetközi jelentőségéről tanuskodik az európai nemzetek és tengerentúli világrészek tudományos intézményeinek képviselőit itt megjelent tudósok diszes sora.

A magyar nemzet nevében köszöntöm őket, a mi ünnepünk résztvevőit. Melegen üdvözlöm a budapesti királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetemet. Jövője legyen mindenben méltó nagy multjához, munkáját kísérelje Istennek áldása!

A kormányzó beszédét, amelynek egyik részében francia nyelven is üdvözölte az ünnepségen megjelent külföldi tudósokat, viharos lelkesedés köszönte meg.

Serédi hercegprimás az Egyetem hivatásáról.

A szónoki asztalhoz lépett ezután **Serédi Jusztinián** biboros hercegprimás és latin nyelven a következő beszédet mondotta:

— Boldog az a nép, mely ünnepelni tud. Boldog most a magyar nemzet is, melynek az isteni Gondviselés megengedte, hogy az a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem, melyet a halhatatlan emlékü biboros a mi esztergomi főegyházmeleg-

ben alapított, alapításának immár harmadik évszázadát ünnepelheti.

— Más volt bizony, aki a magot elvetette és más az, aki a termést learatja. Mások munkálkodtak és mi az ő munkájuk örökébe léptünk. Es itt első sorban a Római Szentegyház biborosáról, Magyarország primásáról, arról az esztergomi érsekről szólok, aki saját pénzen megvette Egyetemünk alapjait; azután **Lósy Imréről** és **Lippay Györgyről** emlékezem, akik neki közvetlen utódai voltak mindkét méltóságban és az egyetemet a jogi fakultással bővítették; a Jézus Társaságát, a bencéseket és pálosokat is dicsérettel emelem ki, akiknek javaiból és közreműködésével gazdagodott és virágzott ugyanez az Egyetem; nem feledkezhetem meg továbbá II. Ferdinánd, Mária Terézia, I. Ferenc apostoli királyainkról, kik teljes királyi és legfőbb kegyuri tekintélyükkel és atyai szeretettel kísérték állandóan a mi Egyetemünket és azt jogokkal és kiváltságokkal bőségesen ékesítették; végül magát a magyar államot emlitem, mely évenként tekintélyes összeget szokott kincstárából az Egyetemnek nagylelkűen szolgáltatni.

— Ünnepeljük tehát ezt az Egyetemet, az igazság- és jognak tanító-mesterét. Az igazság mesterét a szent teológia és a profán tudományok terén egyaránt; a jog tanító-mesterét a római, az egyházi és magyar jog művelése terén. Azt az igazságot és jogot értjük, mely, végső közös forrása, sőt szerzője Isten lévén, mindig és mindenütt és mindenki által igaznak és jogosnak kell, hogy elfogadtassék és taníttassék. Mert ha az igazság és jog néha hallgatásra kényszerül is, végül mégis mindig biztosan diadalra jutva általános tisztelet és féltő megbecsülés tárgya.

— Midőn Isten és elődeink iránt hálával eltelve a legnagyobb megtiszteltetésnek veszem, hogy mindezt én, mint a bőkezű alapítónak az érseki és primási székben utódja Magyarország püspökeinek, a világi és szerzetes papságnak, a hívő népnek és az elnökletem alatt működő Szent István Akadémiának, valamint az Egyetem Barátai Szövetségének nevében elmondhattam, kivánom Egyetemünknek a kegyes alapító igazi szellemét, a tudományokban való haladást és az örök fennmaradást, hogy miután három évszázadon át az igazság és a jog hirdetője volt, soha ne legyen a hamisság és jogtalanság tanítója, hanem tanításával hatalmasan hozzájáruljon ahhoz, hogy az igazság és jog felszabadító erejét mind az egyes emberek, mind pedig a nemzetek érezzék.

Az országgyűlés üdvözlése.

A hercegprimás beszédének elhangzása után **Sztranyavszky Sándor** mondotta el üdvözlő beszédét:

— A magyar országgyűlés nevében — mondta — hálás érzéssel és bizakodó reménységgel üdvözlöm a Pázmány Péter Tudományegyetemet. Hálás érzésekkel a multért, amikor az egyetem, mint a keresztény kultúra vára szervesen illeszkedett bele nemzetünk életébe, s harcolt a kultúrának érdemes munkásaként a világ egyetemének, s abban Európának és nekünk magyaroknak az előrehaladásáért. De bizalommal üdvözlöm az egyetemet jövő munkásságáért is, mert szent az a meggyőződésünk és hitünk, hogy egyetemünk multjához méltóan a jövőben is az ifjúság lelkébe gyökerezeti a tanítás és a nevelés útján a krisztusi tanokat és a megalkuvást nem ismerő magyar nemzeti érzést. Ebben a reménységben üdvözlöm a magyar országgyűlés nevében a Pázmány Péter Tudományegyetemet és meggyőződésem, hogy a tudományegyetem által művelt kultúra és kultúra fegyverei is közre fognak működni a magyar igazságnak elvitathatatlan és minden körülmények között bekövetkező kivívásában.

Hóman Bálint az Egyetem három évszázadáról.

Sztranyavszky lelkes szavai után dr. Hóman Bálint kultuszminiszter vázolta fel nagyszabású beszéd keretében az egyetem háromszázéves történetét.

— Súlyos csapások és megpróbáltatások napjait követő válságos időkben a multba tekintünk. Ősi történetünk lapjait forgatjuk. A multból igyekszünk vigaszt meríteni, okulást szerezni, utmutatást nyerni. A multon elmélkedve, nehéz sorscsapások, végtelen bukások hátterét vizsgáljuk. A multa emlékeztet, fel-emelő tények, dicső események rugóit kutatjuk. Nemzeti nagyjaink emlékét idézzük. A nemzetnek lelkét, ősi erényeit és ősi hibáit keressük, hogy ezeket jövőre bizton elkertüljük, amazokat erős elszánnással gyakoroljuk, nagyok példájából jobb magyar jövőnk szolgált munkánkhoz erőt meríthessünk.

— Ma is emlékezünk; ma is elmélkedünk. Ez az év a nemzet köztudata szerint *Rákócziának éve*. A legönzetlenebb, legáldozatosabb magyar halálának kétszázadik fordulóját ezt az évet az ő személyében megtestesült örök magyar gondolatnak, *nemzeti függetlenségünk* eszményének ünnepevé avatja.

— De a távolabbi multban más események is emlékeztetnek. Események, amelyek mozgatóinak neve — csodálatos találkozás — elválaszthatatlan a magyar művelődés hatalmas tényezőjeként ma ünnepeit egyetemi gondolat történetétől.

— Esztergomban ép 750 éve vetette alapját romokban is fényes palotájának III. Béla. *E művészet-értő és tudóspártoló nagy király tanácsosai között találjuk a párizsi egyetem két első, névszerint is ismert magyar hallgatóját*. Béla apjával együtt első pártfogója volt a külföldi iskolázás gondolatának; tudásra szomszagos magyarok az ő korukban kezdenek Párizs és Bologna felé özönlenni.

— Most hatszáz éve, 1335-ben, Károly Róbert meghívására Közép-Európa fejedelmei nálunk vitatták meg az *európai politika nagy kérdéseit*. A visegrádi királytalálkozón résztvevő már gyermekként a trónörökös is, a későbbi Nagy Lajos király, az első magyar egyetem alapítója.

— Az ő korában teljes fényében kibontakozó magyar nagyhatalom, bár muló sikerű, mégis legnagyobb vállalkozását: a nyugati hódító hadjáratot ma 450 esztendeje, 1485-ben vitte diadalra Hunyadi Mátyás. Ugyanaz a renaissance-király, aki Lajos pécsi és Zsigmond óbudai egyeteme után Pozsonyban építteti meg a hajlékot a tudományok egyetemének.

— A végzetes mohácsi csata után a magyar ifjak megint csak külföldi egyetemeken szerezhetik magasabb műveltséget. De a válságos napokban nemzetük és hitük jövőjének biztosítását a műveltségben látó nagymagyarok nemsokára új alapítások tervéhez folyamodtak. Báthori István erdélyi fejedelem, a vilnói lengyel egyetem alapítója, Kolozsvárt alapított katolikus egyetemet. Bethlen Gábor a gyulafehérvári református főiskola újjászervezése alkalmával szintén egyetemi rangra kívánta azt emelni. Nagy politikai ellenfele, nemzeti érzésben osztályostárs: *Pázmány Péter* bíborosok idegen uralom alatt szinylődő primási székhelyétől és a magyar fővárostól elszigetelt helyzetében Nagyszombatban alapított új egyetemet.

— Báthori és Bethlen egyetemei — a régi nagy királyok alkotásaihoz hasonlóan — elsorvadtak, elsenyvedtek. Pázmány Péter egyetemének jobb sors jutott osztályrészül.

— Háromszáz évvel ezelőtt alapított univerzitásunk Nagyszombatban, majd Mária Terézia rendelkezése nyomán a budai várban s végül 1784 óta, százötven esztendeje — a ma már Budával egyesült — Pest városában a magyar nevelésügy, a nemzeti művelődés és az egyetemes tudomány hatalmas intézményévé nőtt.

Nem volt semmi. Minek az? Enélkül is el lehet válni. Ő minden hibát magára vállalt. És Elvira nyugodtan, finoman viselkedett. Összepakolt, elvitte minden butorát, amit hozott, csak harminc üveg befőttet hagyott neki a speizban és egy hónapra való teát, cukrot, kakaót, kétszersültet, citromot, cipőpasztát és mosdószappant. Pardon, nem szabad elfelejteni a gyönyörtelen kimosott fehérneműjét. Egy szárvashör-zacszkóba belerakta a speizkulcsot, a szekrények, a bördöndök, az íróasztal és az összes csukható butorok kulcsait és így szólt:

— Nézze, Aladár, itt van a lakásának minden kulcsa. Éjjel-nappal csukva tartson mindent és ne bizzon meg feltétlenül maga körül senkiben, mert a fizetett alkalmazottjai nem fognak a maga tulajdonához hozzátenni, ellenben mindenkor el fognak belőle valamit venni. — És letette a kulcsokat eléje. Már fel volt öltözve, rajta volt a csikóbőr bundája, egy kis feketebársony-sapka a fején, ami hallatlanul jól állt neki és a szép lábán egy remek cipőcske. Nagyon sokat adott a szép cipőre.

— Na, Isten áldja meg, Aladár, — mondta, olyan könnyedén és egyszerűen, mint akkor szokta, amikor kétszer egy esztendőben Szolnokra utazott a nagymamájához. — Aztán vigyázzon az egészségére és a kulcsaira. Ne felejtse el, hogy mind a szárvashör-zacszkóban van. Igaz! Éjjelre tegye a zacsokot az éjjeli asztalára.

Kezet fogtak és elment a kigyó. Milyen egyszerűen és könnyedén. Hát érdemes volt ezért megházasodni? Őt esztendőt adott oda az életéből. Micsoda ostobaság. És most végre szabad ember. Furcsa... És mindezt, ott álltában, a hős és tudós Pázmány Péter szobra előtt gondolta el. Miért állt ott olyan sokáig? Mintha h'nárbá lépett volna. Nem tudott kibontakozni a gondolataiból. Aztán valakire figyelt. Egy nőre. A Kigyó-utcából jött kifelé és egy férfi jött mellette. Ugyanolyan karcsu, nyulánk, szép járású nő, mint Elvira. Azt hinné az

— Elmult idők magyar egyetemei közül egyedüli tanuja ma közöttünk régi magyarok tudásvágyának, nagy magyar királyok, fejedelmek, főpapok művelődéspolitikai törekvéseinek. Alapítása, fennmaradása és működése *hívtallás a nemzeti sors minden fordulata ellenére újra meg újra élődő, folyton élő magyar egyetemi gondolat és a nemzeti művelődés folytonosságá mellett*.

— Nagyságos Rektor! Tekintetes Tanács! A magyar nemzet törvényhozása az országgyűlés mindkét házában határozatával hozott és a Főméltóságú Kormányzó Ur legfelsőbb rendelkezésére kihirdetett 1935. évi VI. törvényekben örökítette meg a budapesti királyi magyar Pázmány Péter Tudományegyetem nagy alapítójának emlékét és az egyetem el nem évülő érdemeit. Amidőn e törvény kihirdetéséről szóló és szövegét tartalmazó leiratomat ez ünneplés pillanatához méltó ünneplés formában átadom a tudományegyetem autonóm hatóságának, a magyar királyi kormány nevében mély megilletődéssel és benső örömmel üdvözlöm nemzeti művelődésünk háromszázéves intézményét.

— Tanár Urak! Vessék lelkükbe a törvénynek és Magyarország kormányzójának a nemzet nevében az egyetemhez intézett szavait. Becsüljék egyetemünk multját és e mult szellemében munkálják tovább a magyar jövőt. Vigyék előbbre a magyar művelődést és a tudományokat, tanítsák magyar diákok nemzedékeit, mert — így szólt nagy költőnk szavával a legnagyobb magyar: „*Elvész a nép, amely tudomány nélkül való!*”

A főváros és a törvényhatóságok elismerése.

Utána Szendy Károly polgármester üdvözölte a háromszázéves egyetemet a következő szavakkal:

— Budapest székesfőváros és az összes magyar törvényhatóságok nevében mély tisztelettel és egyben büszke örömmel köszöntöm a Pázmány Péter Tudományegyetemet. A küzdelmes magyar sors viharában sorra eltűnnek az első magyar egyetemek. A legvirágosabb században akadt egy izzó nemzeti érzésű magyar főpap, aki átérezte a tudás nemzetet fenntartó erejét és 1635-ben letette a mai egyetemnek az alapjait. *A tudás, az újjáépítés, az élet és a fejlődés hitét hirdeti egyetemünk*, amely nemzetünk fiainak, sok-sok ezer tanítványának adott eszközt és erőt ahhoz, hogy az egész nemzet fenntartásáért folyó harcban sikeresen küzdhessenek.

— A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem most új évszázad küszöbét lépi át, csorbitatlan erővel, energiával, hatalmas tekintéllyel, amit az idesereglett sok külföldi tudós és egyetemi tanár jelenléte is bizonyít, hirdette, hogy *egyetemünk a magyar tudás és alkotni akarás jelegyarája és minden magyarnak egész lélekkel őrzött szemefénye*.

Lelkes taps fogadta a polgármester szavait. Angelo Rotta pápai nuncius a pápa delegátusa szólt föl ezután s a pápa áldását adta az egyetem további munkásságára, amely — mint eddig — ezután is a keresztény kultúrának lesz hirdetője és irányítója.

Borzi, a bolognai egyetem rektora ezután az összes egyetemek nevében üdvözölte az egyetemet. Seward, az angol királyi akadémia delegátusa a külföldi tudományos akadémiát, Waltz, a boroszlói egyetem rektora a német egyetemi városok, Lenhossék Mihály a Magyar Tudományos Akadémia, Czettler Jenő a társegyetemek nevében mondott üdvözlő szavakat,

ember... De nem... Mégis... Mi ez? A vére a szívére futott. Mi köze már ehhez a nőhöz? Nem látta két hónapja. Ugy hallotta, Szolnokon van a nagyanyjánál. És egyenesen erre jön. Ő volna? Ő volt. Senki másnak nincs ilyen szép járása és ilyen egyenes fejartása. Ugy gondolta, még kikerülhetné a találkozást, ha gyorsan megfordul és tovább megy. De a lába gyökeret vert. Nem birt mozogni. Nem is annyira Elvirát nézte, mint inkább a férfit. Nem ismerte. Jóságos, komoly, elegáns férfi volt. Nálánál jóval idősebb. Deresedő hajju. Ki lehet? Mi köze hozzá? Semmi. Felőle lehet akár az indiai alkirály. Azután megemelte a kalapját. Elvira barátságosan visszaköszönt:

— Jó estét, Aladár!

És elment. Meg se állott, hogy pár szót váltson vele. Hogy megkérdezze: megvannak-e a kulcsai? Igaz, minek állt volna meg? Már nincs egymáshoz semmi közük. Már bizonyosan Elvira is megkapta a kuria végzését. Ők ketten elváltak. Törvényesen. Milyen furcsa. Hogy nekik már semmi közük nem lesz ebben az életben egymáshoz. De ki lehet ez a férfi? Mi köze Elvirához? Talán el fogja venni? Lehet. Miért ne. Csak vegye el. Legalább nem kell neki tartásdíjat fizetni. Jó lesz ez? Nem lesz. Ő olyan szívesen fizeti a tartásdíjat. Nem tudja miért, de minden új hónap jötténél örül, mert akkor küldi el a pénzt és az utalványra valami érthetetlen örömmel írja mindig róla Elvira nevét, azt a nevet, amit tőle kapott: *Tuskán Aladárné*. És ha egyszer leveti magáról Elvira az ő nevét, épp úgy, mint ahogy leveti a szűk cipőjét, ami szorítja a lábát és soha többé nem húzza fel? Micsoda problémák. Micsoda önülléségek ezek. Ahelyett, hogy most boldog lenne, épp az ellenkezőjét érzi. Egy csöppet sem boldog. Sőt... Sőt... Ugy látszik, az egész élet csak arra való, hogy gyötörje az embert.

Elindult. Kereste maga előtt Elvira alakját. De az valamelyik utcakeresztezőnél eltűnt.

majd Kornis Gyula néhány percre felfüggesztette a diszülést. Ekkor távozott el Horthy Miklós kormányzó kíséretével.

A kormányzó távozása után a rektor ismét megnyitotta a diszgyűlést, amelyen a világ egyetemei és tudományos intézetei átnyújtották diszdiplomába foglalt üdvözlő irataikat. *A küldöttségek néma fejhajtással tették le az asztalra a bőrre és pergamenre írott elismerő okmányokat*. A diszülés Kornis Gyula elnök zárószavai után a Hiszekegy elnökével ért véget.

Odakünn, a téren, ezernyi tömeg nézte az ünnepség közönségének elvonulását.

A hercegprimás ebédje a bécsi hercegérsek tiszteletére.

Serédi Jusztinián hercegprimás pénteken délben ebédet adott Innitzer Tivadár bíboros, bécsi hercegérsek tiszteletére. Hivatalosok voltak erre az ebédre: *Gömbös Gyula* miniszterelnök, *Rotta Angelo* pápai nuncius, *Kánya Kálmán* és *Hóman Bálint* miniszterek, báró *Hennel Lipót* osztrák követ, *Rott Nándor* és *Breyer István* püspökök, *Nagy Elek* volt vatikáni követünk, *Kornis Gyula* rektor, *Sipőcz Jenő* főpolgármester, *Szendy Károly* polgármester, *Werner Adolf* zirci apát, *Kaldewey Umberto* pápai kamarás, nunciaturai ügyhallgató, *Schulenburg József*, a bécsi hercegérsek titkára, *Mészáros Zoltán* preláus-kanonok, hercegprimási irodaigazgató, *Hamvas Endre* hercegprimási titkár és *Esty Miklós* világi pápai kamarás.

Innitzer hercegérseket főprotektorává avatta az Emericana.

Ünnepélyes keretek között, a hagyományos szer-tartásokkal avatták az Emericana katolikus diákszövetség főprotektorává Innitzer Tivadár bécsi hercegérseket pénteken délután. A Szent István Társulat disztermében nagy és előkelő közönség jelent meg az ünneplésen, ott volt Serédi Jusztinián hercegprimás, József Ferenc kir. herceg és Anna kir. hercegné, Angelo Rotta pápai követ, Szendy Károly polgármester és sokan mások. *Bittre Illés* apát latin nyelven üdvözölte a hercegérseket és átnyújtotta neki az Emericana jelvényét és a zöld sapkát, amelyet a főpap a közönség melegt ünneplése közben tett a fejére. Válaszban hangsúlyozta, hogy az Emericana törekvései követésre méltóak, mert a mai komoly és nehéz időkben különös szükség van azokra az ideálokra, amelyek az Emericana zászlójára is fel vannak írva. A katolikus akadémikusnak kell ma vezetnie a többiek előtt s ezért egész embernek, bátor és öntudatos keresztény hitvallónak kell lennie. Kifejezte azt a kívánságát, hogy az osztrák és magyar intelligencia közeledjék egymáshoz és a régi hagyományok szerint kezet nyujtson egymásnak. Így teremtjük meg a nagy keresztény egységet és romboljuk le a korlátokat, melyek a keresztény népeket még mindig elválasztják egymástól. Isten áldását kérte az Emericana és Magyarországra.

Az egyetemi tüdőbeteg-klinika alapkövetétele.

Pénteken délután tették le az egyetemi tüdőbeteg-klinika alapkövetételeit a jubileumi ünnepségek alkalmából. Hóman Bálint kultuszminiszter, *Johann Béla*, *Thaly Zsigmond*, *Szily Kálmán* és *Tasnády-Nagy András* államtitkárok, *Sipőcz Jenő* főpolgármester, *Szendy Károly* polgármester, az egyetemi tanács tagjai, az orvosi kar tanárai és a külföldi vendégek közül sokan jelentek meg az alapkövetételeknél. Az új tüdőbeteg-klinika alapkövetételeit az I. belgyógyászati klinikával szemben helyezték el. A megnyitó beszédet *Kornis Gyula* rektor mondta, majd *Balogh Ernő* prodékán ismertette a tüdőbeteg-klinika fontosságát. A megjelent előkelőségek egy-egy szimbolikus kalapácsütéssel működtek közre az alapkövetételeknél. Az első kalapácsütést Hóman Bálint kultuszminiszter tette.

A magyar diákság estélye a külföldi tanárok tiszteletére.

A nemzeti diákszövetség este a belügyminisztérium disztermében változatos műsoros estéllyel szórakoztatta a külföldi vendégeinket. A Himnusz elnevelése után a katolikus diákszövetség hölgybizottságának magyar formaruhába öltözött szavalókórusa előadta Pázmány Péternek Máriaóráról, Magyarország nagy királyjáról szóló énekét. Ezután *Bérczy Ferenc* üdvözölte a vendégeket, utána ama tíz tagból álló német diákküldöttség nevében, amely a megelőző magyar látogatást viszonzta, *Andreas Veikert* diákvezér válaszolt és utalt a magyar és német ifjuság közös érzésvilágára és közösen lelkes hazafiságára. A másik külföldi szónok *Nikov Boris* bolgár műegyetemi hallgató volt, aki hangsúlyozta, hogy Bulgáriában mindinkább szaporodnak azoknak a vezető pozícióban lévőeknek száma, akik a budapesti Pázmány Péter-egyetemen tanultak. A bolgárok mindig szeretettel gondolnak a magyarokra és arra, hogy egy közös óshaza emléke fűzi őket össze.

Kenyeres Balázs prorektor beszéde után a katolikus és protestáns diákszövetségek és az Emericana, énekes diákszököket mutattak be, hangos tetszés mellett *Erkedy Ferenc* tárogatón kuruc nótákkal ismertette meg a külföldieket, ami után egy „Isten veled, Kis Róma (Nagyszombat)” című verssel jelentet következett, amelyet *Daka Klára* és *Lázár Magdolna* adtak elő. Ennek az irodalmi csemegének ez volt a második előadása. Az első 1777-ben volt, amikor az egyetemet Nagyszombatból Budára helyezték át. A hatodik főiskolai világbajnokságon első díjat nyert hölgyecsapat magyar táncra fejezte be az estét, amellyel az ifjuság gyönyörű példáját adta annak, hogyan lehet ötletesen, magyarosan és hazafiasan szórakoztatni kulturális dolgokban magas igényű külföldi vendégeket.